A BÍRÓSÁG VÉGZÉSE (hetedik tanács)

2009. május 19.*

A C-166/08. sz. ügyben,

az EK 234. cikk alapján benyújtott előzetes döntéshozatal iránti kérelem tárgyában, amelyet az Amtsgericht Büdingen (Németország) a Bírósághoz 2008. április 18-án érkezett, 2008. április 10-i határozatával terjesztett elő az előtte

Guido Weber

ellen folytatott büntetőeljárásban,

A BÍRÓSÁG (hetedik tanács),

tagjai: A. Ó Caoimh tanácselnök, U. Lõhmus (előadó) és A. Arabadjiev bírák,

* Az eljárás nyelve: német.

főtanácsnok: J. Mazák,
hivatalvezető: R. Grass,

mivel eljárási szabályzata 104. cikke 3. §-ának első bekezdése alapján a Bíróság indokolt végzéssel kíván határozni,

a főtanácsnok meghallgatását követően,

meghozta a következő

Végzést

1 Az előzetes döntéshozatal iránti kérelem az élelmiszerek hatósági ellenőrzéséről szóló, 1989. június 14-i 89/397/EGK tanácsi irányelv (HL L 186., 23. o.; magyar nyelvű különkiadás 13. fejezet, 10. kötet, 5. o.) 7. cikke (1) bekezdése második albekezdésének értelmezésére vonatkozik.

2 Ezt a kérelmet G. Weber, a Routhier Weber GmbH (a továbbiakban: Routhier Weber) igazgatója ellen egy élelmiszer megtévesztő megnevezés alatt történő forgalmazása miatt indult büntetőeljárásban terjesztették elő.

Jogi háttér

A közösségi szabályozás

Az élelmiszerek ellenőrzése

3 Az élelmiszerek hatósági ellenőrzését 2005. december 31-ig a 89/397 irányelv szabályozta.

4 Az ezen irányelv 13. preambulumbekezdése szerint:

„mivel, bár a vállalatoknak nincs joguk akadályozni az ellenőrzést, törvényes jogaikat – különösen a gyártási titokhoz és a jogorvoslathoz való jogukat – tiszteletben kell tartani”.

5 Az irányelv 4. cikke az alábbiak szerint rendelkezik:

„(1) Az ellenőrzéseket:

– rendszeresen,

– a meg nem felelés gyanúja esetén, folytatják le

(2) Az ellenőrzéseket a kitűzött célokkal arányosan folytatják le.

(3) Az ellenőrzések kiterjednek a termelés, a gyártás, a Közösségbe történő behozatal, a feldolgozás, a tárolás, a fuvarozás, az elosztás és a forgalmazás valamennyi fázisára.

[…]”

6 A 89/397 irányelv 5. cikkének értelmében:

„A 6–9. cikkben megállapított feltételekkel összhangban és a végrehajtandó vizsgálat figyelembevételével az ellenőrzés a következő intézkedések közül egyből vagy többől áll:

1. ellenőrzés

2. mintavétel és elemzés

[…]”

7 Az irányelv 6. cikke alapján:

„(1) Az ellenőrzés a következőkre terjed ki:

[…]

d) a késztermékek;

[…]

h) az áruk címkézése és kiszerelése;

[…]”

8 Az említett irányelv 7. cikke a következőképpen rendelkezik:

„(1) A 6. cikk (1) bekezdésének b)–f) pontjában említett termékekből elemzés céljára mintákat lehet venni.

A tagállamok megtesznek minden szükséges intézkedést annak biztosítására, hogy a vizsgált vállalkozásoknak lehetőségük legyen ellenőrző szakvéleményt is kérni.

(2) Az elemzéseket hatósági laboratóriumokban végzik el.

A tagállamok más laboratóriumokat is felhatalmazhatnak ezen elemzések elvégzésére.”

9 Ugyanezen irányelv 10. cikke kimondja:

„Amennyiben az ellenőrzéssel megbízott személyek szabálytalanságot fedeznek fel, vagy gyanítanak, megteszik a szükséges intézkedéseket.”

10 A 89/397 irányelv 12. cikke szerint:

„(1) A tagállamok meghozzák azokat az intézkedéseket, amelyek szükségesek ahhoz, hogy az ellenőrzés által érintett természetes és jogi személyeknek joguk legyen jogorvoslattal élni azon intézkedések ellen, amelyeket az illetékes hatóság ellenőrzés céljából hozott.

[…]”

A „feta” eredetmegjelölés

11 A közösségi jogban a „feta” kifejezés eredetmegjelölésként oltalom alatt áll. Az oltalmat az 1107/96/EK rendelet mellékletének a feta név tekintetében történő módosításáról szóló, 2002. október 14-i 1829/2002/EK bizottsági rendelet (HL L 277., 10. o.; magyar nyelvű különkiadás 3. fejezet, 37. kötet, 195. o.) vette nyilvántartásba a mezőgazdasági termékek és élelmiszerek földrajzi jelzéseinek és eredetmegjelöléseinek oltalmáról

szóló, 1992. július 14-i 2081/92/EGK tanácsi rendelet (HL L 208., 1. o.; magyar nyelvű különkiadás 3. fejezet, 13. kötet, 4. o.) 6. cikkének (3) bekezdése alapján.

12 A 2081/92 rendelet 4. cikke alapján:

„(1) Az oltalom alatt álló eredetmegjelölés (OEM) vagy oltalom alatt álló földrajzi jelzés (OFJ) használatára való jogosultsághoz a mezőgazdasági terméknek vagy élelmiszernek meg kell felelnie a termékleírásnak.

(2) A termékleírásnak legalább a következőket kell tartalmaznia:

[…]

b) a mezőgazdasági termék vagy élelmiszer leírása, beleértve a nyersanyagokat, valamint – adott esetben – a termék vagy az élelmiszer főbb fizikai, kémiai, mikrobiológiai és/vagy érzékszervi jellemzőit;

[…]”

A nemzeti szabályozás

13 Az élelmiszerekről, közszükségleti cikkekről és állateledelekről szóló törvénykönyv (Lebensmittel- Bedarfsgegenstände- und Futtermittelgesetzbuch) az alapügyre vonatkozó változatában (a továbbiakban: LFGB) a megtévesztő megnevezésekkel szembeni védelemre vonatkozó 11. §-a így rendelkezik:

„1) Tilos élelmiszert megtévesztő elnevezéssel, adattal vagy kiszerelésben üzletszerűen forgalomba hozni vagy élelmiszereket általában vagy egyedi esetekben megtévesztő ismertetéssel vagy egyéb állításokkal hirdetni. A megtévesztés különösen akkor valósul meg, ha:

1. valamely élelmiszer esetében a megtévesztésre alkalmas elnevezést, adatot, kiszerelést, ismertetést vagy az élelmiszer tulajdonságaira, különösen a típusára, minőségére, összetételére, mennyiségére, eltarthatóságára, eredetére, származására vagy előállításának, illetve kinyerésének módjára vonatkozó egyéb állítást használnak;

[….]”

14 Az LFGB mintavételre vonatkozó 43. §-a szerint:

„1) Az ellenőrzéssel megbízott személyek és – ha a késedelem veszéllyel jár – a rendőrségi tisztviselők átvételi elismervény ellenében jogosultak vizsgálat céljából saját választásuk szerinti mintát kérni vagy venni. Ha e törvény felhatalmazása alapján kiadott rendeletek másként nem rendelkeznek, a minta egy részét vagy – ha a minta nem, vagy a vizsgálat céljának veszélyeztetése nélkül nem osztható azonos minőségű részekre – egy azonos típusú, az elsővel azonos árutételből és előállítótól származó második mintát félre kell tenni; az előállító lemondhat a minta félretételéről.

2) A félreteendő mintákat hatósági zár alá kell helyezni vagy hatósági pecséttel kell ellátni. E mintákon fel kell tüntetni a mintavétel időpontját és annak a napnak a dátumát, amelyet követően a zár alá vétel vagy a pecsét feloldottnak tekintendő.

3) Az az előállítótól különböző személy, akinél a mintát elhelyezték, köteles a mintát szakszerűen tárolni és őrizni, valamint azt az előállító kérésére – annak költségére és veszélyére – az előállító által meghatározott, az élelmiszerjogi előírásoknak megfelelő magánszakértőnek vizsgálat céljából átadni.

[…]”.

15 Az LFGB 59. és 60. §-a tartalmazza a büntetőjogi és közigazgatási szankciókat. Az LFGB 59. §-a a következőképpen rendelkezik:

„1) Egy évig terjedő szabadságvesztéssel vagy pénzbüntetéssel büntetendő, aki

[…]

7. élelmiszert a 11. § (1) bekezdésének első albekezdését megsértve megtévesztő elnevezéssel, adattal vagy kiszerelésben hoz forgalomba vagy megtévesztő ismertetéssel vagy egyéb állításokkal hirdet […]

[…]”.

Az alapeljárás és az előzetes döntéshozatalra előterjesztett kérdés

16 2005. november 2-án a vechtai (Németország) Amt für Veterinärwesen und Lebensmittelüberwachung (állategészségügyi és élelmiszerellenőrzési hatóság) élelmiszermintát vett az illetékességi területén lévő egyik kiskereskedésben. A termék csomagolásán a „Fresca d’Oro, Feta – original griechischer Schafskäse – aus Schaf- und

Ziegenmilch in Salzlake gereift" (Feta Fresca d'Oro – valódi sós lében pácolt görög juhsajt juh- és kecsketejből) megnevezés volt található.

17 Az alapeljárásban érintett terméket a Routhier Weber importálta Görögországból Németországba. Ezt követően két közvetítőcég; a „ZHG Offenburg" és a „Zentrale Gronau" útján került az érintett üzletbe.

18 A fetasajt oltalom alatt álló eredetmegjelölésként (OEM) történő elismeréséről szóló, 1994. január 11-i 313025. sz. görög miniszteri rendelet 1. cikke szerint a „feta"elnevezés a Görögországban, az e cikk (2) bekezdésében megnevezett régiókban juhtejből vagy juh- és kecsketej keverékéből hagyományosan gyártott, sós lében pácolt sajt oltalom alatt álló eredetmegjelölése.

19 A Niedersächsisches Landesamt für Verbraucherschutz und Lebensmittelsicherheit (az alsó-szászországi regionális fogyasztóvédelmi és élelmiszerbiztonsági hatóság) alá tartozó Lebensmittelinstitut Braunschweig (a brunswicki élelmiszer-elemző laboratórium), aki az alapügy tárgyául szolgáló minta elemzését végezte, megállapította, hogy a termék 21%-os (±2%) tehéntejtartalommal rendelkezik. A kimutatási határérték 3%. A hatóság ezért megállapította, hogy a fenti megnevezés az LFGB 11. §-a (1) bekezdése 1. pontjának értelmében megtévesztő, és eljárást indított.

20 Az alapügy tárgyául szolgáló minta vételekor egy másik mintát is vettek, és a mintavétel helyéül szolgáló üzlet hűtőhelyiségében hagyták. Sem az alapügy tárgyául szolgáló termék gyártóját, sem a ZHG Offenburgot nem értesítették a mintavételről és a második minta megőrzéséről.

21 A Routhier Weber társaságot – amely nem volt feltüntetve az alapügy tárgyául szolgáló termék címkéjén – sem értesítették az említett mintavételről és a második minta megőrzéséről. Először 2006. március 21-én, majdnem három hónappal az említett termék szavatossági idejének lejárta után szerzett tudomást az alapügy tárgyát képező minta elemzéséről, így már nem lehetett ellenőrző szakvéleményt beszerezni.

22 2006. december 22-én a Staatsanwaltschaft Gießen (gießeni ügyészség) megvádolta a Routhier Weber társaság igazgatóját, G. Webert, hogy az LFGB 11. §-a (1) bekezdése első albekezdésének megszegésével megtévesztő megnevezéssel forgalmazott élelmiszert, és kérte a büntetőeljárás megindítását.

23 Ennek az eljárásnak a keretében a kérdést előterjesztő bíróság azt vizsgálja, hogy az alapügy tárgyául szolgáló terméket forgalmazó vádlott vizsgált vállalkozásnak minősül-e a 89/397 irányelv 7. cikkének értelmében, mert ha igen, akkor jogában állt volna a második minta elemzését kérni ellenőrző szakvélemény céljából.

24 E körülmények között az Amtsgericht Büdingen felfüggesztette az eljárást, és előzetes döntéshozatal céljából a következő kérdést terjesztette a Bíróság elé:

„A »vizsgált vállalkozások« fogalma tekintetében úgy kell-e értelmezni a 89/397 […] irányelv 7. cikke (1) bekezdésének második albekezdését, hogy e fogalom alatt nemcsak az élelmiszer előállítóját, hanem annak forgalmazóját is érteni kell, amennyiben ez utóbbit az élelmiszer állapotáért és címkézéséért büntetőeljárás vagy egyéb közigazgatási eljárás keretében kell felelősségre vonni?”

Az előzetes döntéshozatalra előterjesztett kérdésről

25 Az eljárási szabályzat 104. cikke 3. §-ának első bekezdése alapján, amennyiben a Bíróság elé előzetes döntéshozatalra terjesztett kérdésre a válasz egyértelműen levezethető az ítélkezési gyakorlatból, a Bíróság – a főtanácsnok meghallgatását követően – indokolt végzéssel bármikor határozhat, amelyben utal a vonatkozó ítélkezési gyakorlatra.

26 A jelen esetben ez a rendelkezés alkalmazandó.

27 Kérdésével a kérdést előterjesztő bíróság lényegében arra keresi a választ, hogy a 89/397 irányelv 7. cikke (1) bekezdésének második albekezdése értelmezhető-e úgy, hogy az e rendelkezés értelmében vett „vizsgált vállalkozásnak” minősül azon társaság, amely élelmiszert importált, majd hozott forgalomba, és amelynek vezetője ellen – e termékről kiskereskedelmi forgalomban vett minták elemzése alapján – az említett termék állapotáért vagy címkézéséért büntető- vagy közigazgatási eljárás indítható.

28 Ebben a tekintetben elöljáróban meg kell jegyezni, hogy az említett rendelkezés szövegezéséből is egyértelmű, hogy minden tagállamnak meg kell adnia az érintett gazdasági szereplőnek az ellenőrző szakvélemény jogát (a C-276/01. sz. Steffensen-ügyben 2003. április 10-én hozott ítélet [EBHT 2003., I-3735. o.] 42. pontja).

29 A jelen esetben ezen végzés 21. és 22. pontjából következik, hogy egyrészt a Routhier Weber társaságot nem tájékoztatták sem az alapügy alapjául szolgáló mintavételről,

sem a második minta létezéséről, másrészt a társaság vezetőjét ezen ellenőrzési intézkedéseket követően megvádolták azzal, hogy megtévesztő megnevezéssel hozott forgalomba élelmiszert.

30 Márpedig a Bíróság már korábban kimondta, hogy az ellenőrző szakvélemény célja, hogy védjék a gazdasági szereplők törvényes jogait, különösen a vizsgálati célú intézkedések elleni jogorvoslat jogát (a fent említett Steffensen-ítélet 48. pontja).

31 Ebből következően az alapügy tárgyául szolgáló helyzethez hasonló helyzetben, amikor büntetőeljárást indítottak valamely személy ellen, aki élelmiszert importáló társaság vezetője, az említett termék kiskereskedésben vett mintájának elemzése alapján, a társaság „vizsgált vállalkozásnak" tekinthető a 89/397 irányelv 7. cikke (1) bekezdésének második albekezdése értelmében (lásd analógia útján a fent hivatkozott Steffensen-ítélet 49. pontját).

32 Igaz, hogy a fent hivatkozot Steffensen-ügyben hozott ítélet alapjául szolgáló tényállással ellentétben az alapügy itt büntetőjogi, és nem közigazgatási eljárásra vonatkozik, és nem a keresetindítás lehetőségéről, hanem az ügyészség vádja alapján közvetlen bírósághoz fordulásról van szó. Ugyanakkor, még ha a 89/397 irányelv 10. cikkéből úgy tűnik is, hogy közigazgatási intézkedésekre is vonatkozik, az említett ítéletből az következik, hogy a tagállamok akkor is ezen irányelv keretei közt járnak el, amikor szankciók révén tartatják be az élelmiszerekre vonatkozó rendelkezéseket, amint arra az Európai Közösségek Bizottsága is hivatkozik. Márpedig az említett irányelv 7. cikke (1) bekezdésének második albekezdésében található védelemhez való jog azonban különös jelentőséggel bír a büntetőeljárás esetében.

33 Továbbá az a körülmény, hogy az alapügyben a szóban forgó termék címkéjén nincs feltüntetve az importőr neve, nem jelenthet akadályt az ellenőrző szakvéleményhez való jog gyakorlásában. A 89/397 irányelv 4. cikkének (3) bekezdéséből és a vizsgálat egyes

szakaszainak listájából ugyanis az következik, hogy a közigazgatási és/vagy büntetőjogi eljárás számos személyt érinthet, jóval többet, mint akinek a neve az élelmiszerekre vonatkozó közösségi szabályozás alapján fel van tüntetve a címkén.

34 A fentiek alapján a kérdésre azt a választ kell adni, hogy a 89/397 irányelv 7. cikke (1) bekezdésének második albekezdését úgy kell értelmezni, hogy az e rendelkezés értelmében vett „vizsgált vállalkozásnak” minősül azon társaság, amely élelmiszert importált, majd hozott forgalomba, és amelynek vezetője ellen – e termékről kiskereskedelmi forgalomban vett minták elemzése alapján – az említett termék állapotáért vagy címkézéséért büntető- vagy közigazgatási eljárás indítható.

A költségekről

35 Mivel ez az eljárás az alapeljárásban részt vevő felek számára a kérdést előterjesztő bíróság előtt folyamatban lévő eljárás egy szakaszát képezi, ez a bíróság dönt a költségekről. Az észrevételeknek a Bíróság elé terjesztésével kapcsolatban felmerült költségek, az említett felek költségeinek kivételével, nem téríthetők meg.

A fenti indokok alapján a Bíróság (hetedik tanács) a következőképpen határozott:

Az élelmiszerek hatósági ellenőrzéséről szóló, 1989. június 14-i 89/397/EGK tanácsi irányelv 7. cikke (1) bekezdése második albekezdését úgy kell értelmezni, hogy az e rendelkezés értelmében vett „vizsgált vállalkozásnak” minősül azon társaság, amely élelmiszert importált, majd hozott forgalomba, és amelynek

vezetője ellen – termékről kiskereskedelmi forgalomban vett minták elemzése alapján – az említett termék állapotáért vagy címkézéséért büntető- vagy közigazgatási eljárás indítható.

Aláírások